

15 -ാം കേരള നിയമസഭ

7 -ാം സമ്മേളനം

നക്ഷത്ര ചിഹ്നം ഇല്ലാത്ത ചോദ്യം നം. 1854

09-12-2022 - ൽ മറുപടിയ്ക്ക്

കൃഷി വകുപ്പ് ഓഫീസുകളിലെ എ.ജി. പരിശോധന

ചോദ്യം		ഉത്തരം	
ശ്രീമതി കെ.കെ.രമ		ശ്രീ പി. പ്രസാദ് (കൃഷി വകുപ്പ് മന്ത്രി)	
(എ)	<p>ഈ വർഷം കൃഷി വകുപ്പിലെ ഏതെല്ലാം ഓഫീസുകളിലാണ് അക്കൗണ്ടന്റ് ജനറൽ പരിശോധന നടത്തിയത്; ഇവയിൽ ഏതെല്ലാം ഓഫീസുകളിലാണ് ക്രമക്കേടുകൾ നടന്നതായി എ.ജി. കണ്ടെത്തിയത്; വിശദമാക്കാമോ;</p>	(എ)	<p>2022 വർഷത്തിൽ കാർഷിക വികസന കർഷക ക്ഷേമ വകുപ്പിന് കീഴിലുള്ള 12 കാര്യാലയങ്ങളിൽ അക്കൗണ്ടന്റ് ജനറൽ പരിശോധന നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. (വിശദാംശങ്ങൾ അനുബന്ധം 1-ആയി ചേർത്തിരിക്കുന്നു). കൂടാതെ നെടുമങ്ങാട് ഗ്രാമീണ കാർഷിക മൊത്ത വ്യാപാര വിപണി, എക്സിക്യൂട്ടീവ് എഞ്ചിനീയർ ഓഫീസ് കോഴിക്കോട്, പ്രിൻസിപ്പൽ കൃഷി ഓഫീസ്, ഇടുക്കി, FQCL പാറോട്ടുകോണം, RTTC വെള്ളായണി എന്നീ കാര്യാലയങ്ങളിൽ പെർഫോമൻസ് ഓഡിറ്റും, തിരുവനന്തപുരം ജില്ലയിലെ ശ്രീകാര്യം, ആറ്റിപ്ര, കടകംപള്ളി, ഉള്ളൂർ എന്നീ കൃഷിഭവനങ്ങളിൽ ജനകീയാസൂത്രണ പദ്ധതികളിലും അക്കൗണ്ടന്റ് ജനറൽ പരിശോധന നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. എറണാകുളം ജില്ലയിലെ പിറവം കൃഷി അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടറുടെ കാര്യാലയത്തിൽ അക്കൗണ്ടന്റ് ജനറലിന്റെ 01.02.2015 മുതൽ 31.01.2022 വരെയുള്ള കാലയളവിലെ ഇൻസ്പെക്ഷൻ റിപ്പോർട്ടിൽ കമ്പൈൻഡ് ഹാർവെസ്റ്റർ റിപ്പയർ ചെയ്ത ഇനത്തിൽ 1,10,000/- രൂപ ചെലവഴിച്ചത് ഫലപ്രദമല്ലെന്നു കണ്ടെത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഇൻസ്പെക്ഷൻ റിപ്പോർട്ടിന്റെ പ്രസക്ത ഭാഗങ്ങൾ അനുബന്ധം II ആയി ചേർത്തിരിക്കുന്നു.</p>
(ബി)	<p>കൃഷി അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടർ തലത്തിലുള്ള ഓഫീസുകളിൽ എ.ജി. കണ്ടെത്തിയ ക്രമക്കേടുകൾ സംബന്ധിച്ച റിപ്പോർട്ടുകൾ ലഭ്യമാക്കുമോ;</p>	(ബി)	<p>2022 വർഷത്തിൽ കാർഷിക വികസന കർഷക ക്ഷേമ വകുപ്പിന് കീഴിലുള്ള 12 കാര്യാലയങ്ങളിൽ അക്കൗണ്ടന്റ് ജനറൽ പരിശോധന നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. (വിശദാംശങ്ങൾ അനുബന്ധം 1-ആയി ചേർത്തിരിക്കുന്നു). കൂടാതെ നെടുമങ്ങാട് ഗ്രാമീണ കാർഷിക മൊത്ത വ്യാപാര വിപണി, എക്സിക്യൂട്ടീവ് എഞ്ചിനീയർ ഓഫീസ് കോഴിക്കോട്, പ്രിൻസിപ്പൽ കൃഷി ഓഫീസ്, ഇടുക്കി, FQCL പാറോട്ടുകോണം, RTTC വെള്ളായണി എന്നീ കാര്യാലയങ്ങളിൽ പെർഫോമൻസ് ഓഡിറ്റും, തിരുവനന്തപുരം</p>

		<p>ജില്ലയിലെ ശ്രീകാര്യം, ആറ്റിപ്ര, കടകംപള്ളി, ഉള്ളൂർ എന്നീ കൃഷിഭവനകളിൽ ജനകീയാസൂത്രണ പദ്ധതികളിലും അക്കൗണ്ടന്റ് ജനറൽ പരിശോധന നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. എറണാകുളം ജില്ലയിലെ പിറവം കൃഷി അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടറുടെ കാര്യാലയത്തിൽ അക്കൗണ്ടന്റ് ജനറലിന്റെ 01.02.2015 മുതൽ 31.01.2022 വരെയുള്ള കാലയളവിലെ ഇൻസ്പെക്ഷൻ റിപ്പോർട്ടിൽ കമെന്റഡ് ഹാർവെസ്റ്റർ റിപ്പയർ ചെയ്ത ഇനത്തിൽ 1,10,000/- രൂപ ചെലവഴിച്ചത് ഫലപ്രദമല്ലെന്നു കണ്ടെത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഇൻസ്പെക്ഷൻ റിപ്പോർട്ടിന്റെ പ്രസക്ത ഭാഗങ്ങൾ അനുബന്ധം II ആയി ചേർത്തിരിക്കുന്നു.</p>
(സി)	<p>ഉപയോഗശൂന്യമായ കാർഷിക ഉപകരണങ്ങൾ വൻതോതിൽ വാങ്ങിയതായി പരിശോധനയിൽ കണ്ടെത്തിയിട്ടുണ്ടോ;</p>	<p>(സി) കാർഷിക ഉപകരണങ്ങൾ വാങ്ങി ഉപയോഗിക്കാത്തത് സംബന്ധിച്ച് പുഴക്കൽ കൃഷി അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടറുടെ കാര്യാലയത്തിലെ ഓഡിറ്റ് റിപ്പോർട്ട് ഖണ്ഡിക 5 ലും വടക്കാഞ്ചേരി കൃഷി അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടറുടെ കാര്യാലയത്തിലെ ഓഡിറ്റ് റിപ്പോർട്ട് ഖണ്ഡിക 3 ലും പരാമർശമുണ്ട്. ഓഡിറ്റ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ പ്രസക്ത ഭാഗങ്ങൾ അനുബന്ധം III ആയി ചേർത്തിരിക്കുന്നു.</p>
(ഡി)	<p>ഏതൊക്കെ ഓഫീസുകളിലാണ് ഇത്തരം വാങ്ങലുകൾ നടന്നതായി കണ്ടെത്തിയിട്ടുള്ളത്; വിശദാംശം ലഭ്യമാക്കുമോ?</p>	<p>(ഡി) കാർഷിക ഉപകരണങ്ങൾ വാങ്ങി ഉപയോഗിക്കാത്തത് സംബന്ധിച്ച് പുഴക്കൽ കൃഷി അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടറുടെ കാര്യാലയത്തിലെ ഓഡിറ്റ് റിപ്പോർട്ട് ഖണ്ഡിക 5 ലും വടക്കാഞ്ചേരി കൃഷി അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടറുടെ കാര്യാലയത്തിലെ ഓഡിറ്റ് റിപ്പോർട്ട് ഖണ്ഡിക 3 ലും പരാമർശമുണ്ട്. ഓഡിറ്റ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ പ്രസക്ത ഭാഗങ്ങൾ അനുബന്ധം III ആയി ചേർത്തിരിക്കുന്നു.</p>

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ

ക്രമ നം	ജില്ല	കാര്യലയം
1	കോട്ടയം	പ്രിൻസിപ്പൽ കൃഷി ഓഫീസ്
2	തിരുവനന്തപുരം	കൃഷി അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടറുടെ കാര്യലയം, പാറശ്ശാല നെടുമങ്ങാട്
3	ആലപ്പുഴ	കൃഷി അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടറുടെ കാര്യലയം, ചമ്പക്കുളം, ചേർത്തല
4	കൊല്ലം	കൃഷി അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടറുടെ കാര്യലയം, ചവറ
5	തൃശ്ശൂർ	കൃഷി അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടറുടെ കാര്യലയം, ചാവക്കാട്, വടക്കാഞ്ചേരി, പുഴക്കൽ, മതിലകം, മാള
6	പാലക്കാട്	കൃഷി അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടറുടെ കാര്യലയം, കൊല്ലങ്കോട്
7	എറണാകുളം	കൃഷി അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടറുടെ കാര്യലയം പീറവം, മുളന്തുരുത്തി, ഞാറക്കൽ, കളമശ്ശേരി
8	തിരുവനന്തപുരം	കൃഷി ഭവൻ കോട്ടുകാൽ, വിഴിഞ്ഞം, കാരോട്, ചെങ്കൽ, പാറശ്ശാല, ചെമ്മരുതി, ചെറുന്നിയൂർ
9	വയനാട്	മൊത്ത ഗ്രാമീണ വിപണന കേന്ദ്രം, സുൽത്താൻ ബത്തേരി
10	ആലപ്പുഴ	KCPM മകൊമ്പ്
11	തിരുവനന്തപുരം	കോക്കനട്ട് നല്ലൂരി, കഴക്കൂട്ടം
12	തിരുവനന്തപുരം	കാർഷിക നഗര മൊത്ത വ്യാപാര വിപണി, ആനയറ

भारतीय लेखा तथा लेखापरीक्षा विभाग
INDIAN AUDIT AND ACCOUNTS DEPARTMENT
प्रधान महालेखाकार (सामाजिक एवं सामान्य क्षेत्र लेखापरीक्षा), केरल,
शाखा कार्यालय, करुणाकरन नम्बियार रोड, तृशूर केरल-680020
OFFICE OF THE PRINCIPAL ACCOUNTANT GENERAL (AUDIT-I)
KERALA, BRANCH OFFICE, KARUNAKARAN NAMBIAR ROAD,
THRISSUR - 680 020.

No. AMG-I (HQ) IV/C-4/Agri /9-9/21-22 /397

Dated: 11/03/2022

To

The Assistant Director of Agriculture,
Piravom,
Ernakulam- 686 664.

21/7/22

Sub: Inspection Report on the local audit of the accounts and registers of the Assistant Director of Agriculture, Piravom, Ernakulam district for the period from 01/02/2015 to 31/01/2022: forwarding.

Sir,

I am forwarding herewith the Inspection Report on the local audit of the accounts and registers of the Assistant Director of Agriculture, Piravom, Ernakulam including two Krishi Bhavans at Piravom and Pampakuda for the period from 01/02/2015 to 31/01/2022. The replies/remarks to the points raised in the report may please be arranged to be furnished through the Principal Agriculture Officer, Ernakulam within four weeks from the date of receipt. In this connection, a reference is invited to Article 63(c) of the Kerala Financial Code Vol. I, impressing upon the essential need for furnishing complete replies to the objections expeditiously.

The Report has been prepared on the basis of information furnished and made available by the auditee institutions. The office of the Principal Accountant General (Audit-I), Kerala disclaims any responsibility for any misinformation and/or non-information on the part of auditee.

Receipt of the documents may kindly be acknowledged.

Yours faithfully,

Sd./-

Sr. Audit Officer/AMG I (HQ) IV

Copy to:

1) The Principal Agricultural Officer,
Principal Agricultural Office,
Civil Station,
Kakkanad-682030

2) The Director of Agriculture,
Director of Agriculture,
Vikas Bhavan,
Thiruvananthapuram- 695033.

Sr. Audit Officer/AMG I (HQ) IV

C1

PMA
17/3/22
AA

17

Scheme	Amount (Rs)
CDB-LODP(SC) 18-19	65,000
CDB-R*R 18-19	200
PKVY 15-16	30
Crop Insurance 20-21	10
Return (2019-20)	1,14,950
Crop Insurance 21-22	36,900
Total	2,17,090

Necessary action may be taken and the fact may be intimated to audit.

The closing balance in the account as on 04/02/2022 as per pass book is Rs 1,16,910 but the balance as per Treasury statement is Rs 1,01,910. Reason for the difference may be stated.

Remarks may be offered on the above observations.

In reply it was stated that steps will be taken for crediting the amount to farmers and the matter will be taken up with Treasury for reconciliation and final report will be submitted at the earliest.

Action will be taken to reconcile the account and final report will be submitted at the earliest.

V Unfruitful expenditure of Rs 1,10,000 on Harvester

On scrutiny of Stock Register, it was found that Kukjee Combine Harvester Model DKC-685 is idling since 2017. An amount of Rs 1, 10,000 has been spent for repair but it is unfruitful as it is not in use. Unfruitful expenditure of Rs 1,10,000 is brought to notice for remarks.

In reply it was stated that Rs 1,10,000 was spent for new tyre by the then Agricultural Officer in 2017 for the Combine Harvester and AEE is reluctant to certify the serviceability of the Harvester and hence the machinery is idling.

VI Deficiencies noticed in the vehicle records

The office of the Assistant Director of Agriculture, Piravom has a vehicle, Bolero LX 2WD having registration number KL-01-BL -2633. On checking the records of the vehicle the following deficiencies are noted.

ADA P2KL

महालेखाकार (लेखापरीक्षा -I) का कार्यालय, शाखा कार्यालय, तृशूर, केरला
OFFICE OF THE ACCOUNTANT GENERAL (AUDIT I)
BRANCH OFFICE : THRISSUR, KERALA - 680020

'लोकहितार्थं सत्यमिच्छा'
"Dedicated to Truth in Public Interest"

No. AMG-I (HQ) IV/II/6-11/2020-21/38

Dated: 19/04/2021

To

The Assistant Director of Agriculture,
Puzhakkal,
Ayyanthole (P.O),
Thrissur - 680 003.

Sub: Inspection Report on the local audit of the accounts and registers of the Assistant Director of Agriculture, Puzhakkal for the period from 01/04/2015 to 28/02/2021: forwarding.

Sir,

I am forwarding herewith the Inspection Report on the local audit of the accounts and registers of the Assistant Director of Agriculture, Puzhakkal for the period from 01/04/2015 to 28/02/2021. The replies/remarks to the points raised in the report may please be arranged to be furnished through the Principal Agriculture Officer, Thrissur within four weeks from the date of receipt. In this connection, a reference is invited to Article 63(c) of the Kerala Financial Code Vol. I, impressing upon the essential need for furnishing complete replies to the objections expeditiously.

The Report has been prepared on the basis of information furnished and made available by the auditee institutions. The office of the Principal Accountant General (Audit-I), Kerala disclaims any responsibility for any misinformation and/or non-information on the part of auditee.

Receipt of the documents may kindly be acknowledged.

Yours faithfully,

Sd/-
Sr. Audit Officer/AMG I (HQ) IV

Copy to

The Principal Agricultural Officer,
Principal Agricultural Office,
Udaya Nagar, Chembukkavu,
Thrissur - 680 005.

Sr. Audit Officer/AMG I (HQ) IV

Karshika Karma Sena.

As per GO (MS) No. 280/2013Ad dated 27.09.2013, 200 Karmasena were sanctioned under 200 Krishi bhavans and the scheme implemented in 2014-15. Training was imparted to the members of the Karshika karmasena on various aspects during 2014-15 and 2015-16. The financial assistance given every year thereafter to purchase machineries for Karshika Karma sena. The Department sanctioned financial assistance every year thereafter to purchase machineries for implementing the project.

The Karshika karma sena need to be equipped with the agricultural implements and modern machineries for crop production which are required for immediate agricultural operations. A minimum number of such accessories should be provided to the sena for equipping itself for agricultural intervention. In this connection, an amount of Rs 10 lakh was allotted to Kaiparamba Krishi bhavan at Puzhakkal Block for implementing the scheme.

Date of receipt	Item	Quantity
29/03/2019	Garden Tiller	1
-do-	5HP Pumpset	3
10/04/2019	Honda brush cutter	5
11/04/2019	Power tiller	2
-do-	Garden tiller	1
2/05/2019	Power sprayer	3
-do-	Palm climber	5

On a test check of the scheme files and rent collection statements, audit made the following observations:

1. Total cost of the machinery purchased comes to Rs 9 lakh. The operation of the Karshika Karma sena started in March 2019. The total rental income after starting the karma sena is only Rs 99,630 and out of this Rs 16,860 was recovered as rent and the balance amount of Rs 82,770 has to be recovered from two members of the Sena i.e. Rs 52,270 from Shri. Unnikrishnan N.C and Rs 30,500 (from 02.12.2020) from Shri. Bibin M.F (from 11.08.2020).
2. Karma sena have not yet rented two pump sets and two garden tillers. The machinery was not purchased on the basis of the requirement of the farmers in the Panchayat.

it was replied that steps would be taken to collect the amount from the persons concerned and rent out all the machineries.

Urgent action may be initiated to recover the amount of rent of machinery. Progress in this regard may be furnished to audit.

VI Coconut artificial pollination management system.

Artificial pollination for hybrid production in coconut starts with emasculation, the removal of male flowers from the inflorescence of the female parent to avoid self-pollination. To avoid contamination, this is done on the day of inflorescence opening. Bagging of emasculated bunches is required for the entire period of the female phase and pollination. Male flowers from an inflorescence are collected 6-8 days after opening. Flowers are then processed to collect pollen. For effecting pollination, pollen is released to cover the female flowers in an inflorescence within the bag. The process is repeated on the first, third and fifth day starting from the day when the first female flower comes to receptivity. The bags are removed 2-3 days after completion of pollination. Pollinated nuts are harvested 11-12 months after completion of pollination.

All the operations in artificial pollination like emasculation, bagging and application of pollen and bag removal are timed from the date of bunch opening, i.e. when the inflorescence splits open to reveal the spikes. Meticulous planning and execution are required to ensure fertilization and nut set on artificial pollination. Supervision and monitoring by the pollinator is important in timely completion of pollination. Record-keeping and tracking each palm is essential to increase efficiency of the artificial pollination. When a large number of palms is pollinated using many pollinators, monitoring and tracking become difficult.

In general fruit set was low during monsoon season. During monsoon season the quantity of pollen obtained as well as pollen germination was low compared to other seasons in both Chowghat Orange Dwarf (COD) and West Coast Tall (WCT).

Pollinator should record the data including bunch opening date, bagging date, date of pollination, number of flowers pollinated, source of pollen, number of nuts set, date of harvest, number of nuts harvested, name of pollinator and name of supervisor. The data should also include the number of bunches pollinated in a palm, number of female flowers pollinated in a bunch and in a palm, percentage of nut set, number of nuts harvested from a

प्रधान महालेखाकार (लेप-1) का कार्यालय, केरल, शाखा : तृशूर

OFFICE OF THE PRINCIPAL ACCOUNTANT GENERAL (AUDIT-I)
KERALA, BRANCH : THRISSUR - 680020

संकलितार्थ सत्यनिष्ठा
Dedicated to Truth in Public Interest

No. AMG-I (HQ) IV/C-4/AGRI /9-10/21-22 /400

Dated: 24/03/2022

To

The Assistant Director of Agriculture,
Wadakkanchery, Kumaranellur P.O.,
Thrissur - 680 590.

Sub: Inspection Report on the local audit of the accounts and registers of the Assistant Director of Agriculture, Wadakkanchery, Thrissur district for the period from 01/04/2017 to 31/01/2022: forwarding.

Sir,

I am forwarding herewith the Inspection Report on the local audit of the accounts and registers of the Assistant Director of Agriculture, Wadakkanchery, Thrissur district for the period from 01/04/2017 to 31/01/2022. The replies/remarks to the points raised in the report may please be arranged to be furnished through the Principal Agriculture Officer, Thrissur within four weeks from the date of receipt. In this connection, a reference is invited to Article 63(c) of the Kerala Financial Code Vol. I, impressing upon the essential need for furnishing complete replies to the objections expeditiously.

The Report has been prepared on the basis of information furnished and made available by the auditee institutions. The office of the Principal Accountant General (Audit-I), Kerala disclaims any responsibility for any misinformation and/or non-information on the part of auditee.

Receipt of the documents may kindly be acknowledged.

Yours faithfully,

Sr. Audit Officer/AMG I (HQ) IV

Copy to:

- 1) The Principal Agricultural Officer,
Principal Agricultural Office,
Udaya Nagar, Chembukkavu,
Thrissur - 680 005.
- 2) The Director of Agriculture,
Director of Agriculture,
Vikas Bhavan,
Thiruvananthapuram- 695033.

Sr. Audit Officer/AMG I (HQ) IV

inter-cultivation, intercropping, improvement of irrigation facilities, popularisation of climbing devices for easy harvesting, promotion of value addition ventures in the two Keragramams (i.e. at Varavoor and Mullurkkara) and surrendered an amount of Rs 52,17,817 leading to non-utilisation of funds earmarked for the scheme as shown as below: -

Year	Keragramam	Allotment (Rs)	Expenditure (Rs)	Surrender (Rs)
2019-20	Varavur & Mullurkara	50,17,000	9,46,183	40,70,817
2020-21	-do-	1,10,68,044	99,21,034	11,47,000
Total		1,60,85,044	1,08,67,217	52,17,817

Non utilisation of funds indicates ineffective implementation of the scheme.

Detailed reply is awaited.

III Procurement of Agriculture machineries- Idle expenditure-Rs 7.63 lakh

A Motor operated Soil and Manure Mixing and Bag Filling Machine (Conveyor cups) along with RAIDCO wheelbarrow was purchased for Rs 2,91,536 on 19/3/2019 by the Assistant Executive Engineer, Agri. Chembukavu, Thrissur and handed over to ADA, Wadakkanchery. Similarly, a Kubota make mini tractor-25HP was purchased for Rs 4,71,842 on 01/03/2013. These machines were handed over to Agro Service centre, Wadakkanchery by the ADA, Wadakkanchery. Details of both machines regarding the administrative sanction, Procurement details, warranty/ Guarantee period etc were not available in the office.

On a physical verification of these machines kept at ADA office compound, it was noticed that both the machines are kept warped with plastic covers and kept idle. When enquired about the condition of the machines, it was stated that both the machines have never been used ever since it was purchased. Regarding the Kubota make Mini tractor, it was replied that this machine was kept idle due to lack of supply of accessories/attachments required for the functioning of the machine. On verification of files, it was observed that ADA, Wadakkanchery (vide letter No. ADA (W)11/2018 dated 26/11/2018) issued letter to Assistant Executive Engineer (Agriculture), Thrissur stating that the machine is kept idle and necessary action to be taken. No further action is seen in the file.

From the above, it is evident that the machineries are allotted to the agriculture office were purchased without conducting any study and without considering the requirements & demand which resulted in idle expenditure of Rs 7,63,378 (Rs 4,71,842+ Rs. 2,91,536) from public exchequer.

Detailed reply is awaited by the ADA, Wadakkanchery—

IV Establishment of Ecoshop- non achievement of intended benefits and unfruitful expenditure of Rs 3.00 lakh

Government of Kerala vide Order No. GO (Rt.) No.644/2017/AD dated 29/06/2017 had accorded Administrative Sanction for the implementation of various components of the scheme, 'Organic Farming and Good Agricultural Practices (GAP)' during 2107-18 for an amount of Rs 7.75 crore. The organic farming programme was a flagship programme of the State Government with the ultimate objective of transforming the State into completely organic. The scheme was implemented through the formation of farmers' clusters and providing assistances for organic cultivation and certification.

Establishment of 'Ecoshops' was one of the components of the scheme for the sale of organic inputs as well as organic produce. Ecoshops were proposed to be established for carrying out marketing of organic produce. The safe-to-eat produce of GAP clusters produced following GAP standards can be sold through these outlets with proper packing and labelling at premium price. Ecoshops were to be established on franchisee mode by the farmers organization so as to get the benefit to the farmers and should be established in appropriate place like near the main Government offices, bus stands etc. The produce offered for sale should be packed and labelled.

An amount of Rs 2.00 lakh was proposed for establishing new Ecoshops for creating infrastructure facilities, transporting of organic produce, procurement expenses and working capital etc. for each Ecoshops and out of this, one lakh was to be set apart as revolving fund. A committee headed by the Head of local body would select a suitable facilitator from among the cluster members. During the year 2017-18 Krishibhavan, Mullurkara under ADA Wadakkanchery had established an Ecoshop by organizing an Ecoshop Committee of farmers. On scrutiny of the connected records maintained in the Krishibhavan, the following observations are made: